

مُشَارِقَاتُ قُرْبَانِ

دائرة مخصوصه

درسعادتده باب عالی جواررند

محل اداره :

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوئيه
قبول اور انور

درج ابدلہ بن آثار اعاده اور انور

دیر، فلسفہ، علوم، حقوق، ادبیات، سیاسیات، و بالخاصہ کرب سیاسی و کرب اجتماعی و مدنی احوال و شئوہ اسلامیه و بہ بحث ایدر و ہفتہ درہ بر نشر اور انور.

آبونہ بدلی

صاحب و مؤسسلری :

درسعادتده نسخہ سی ۵۰ پارہ در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

سنہ لکی الی آیلنی

قیرلہ دن مقوا بورو ایلہ کوندریلیرسہ سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

تاریخ تأسیسی
۱۰ تموز ۳۲۴

ممالک عثمانیہ ایچون	۶۵	۳۵	غروش
روسیہ	»	۶۰	۳۰۵ روبلہ
سائر ممالک اجنبیہ	۱۷	۹	فرائق

عدد : ۹۳

۸ جمادی الآخر ۳۲۸ پنجشنبہ ۳ حزیران ۳۲۶

دردنجی جلد

بویا یکی وصف شریفک تخصیص بالذکر بیورلیسی جمیع اموره
کنندندن استعانه اولنمغه سزاوار اولان ذات علیه نك عاجل و آجل ،
حقیر و جلیل بتون نعمتلی احسان ایدن بر معبود حقیقی اولدیفنی
اهل عرفان اولان بیلسونده کلیاً جناب قدسه توجه و حبل توفیقه
تمسک ایدرک ذات الوهیتک ذکر یله واندن استمداد ایله درونی
ماسوادن مشغول قلنسون ایچوندر ، چونکه حکمک مشتقه تعلیق
مأخذ اشتقاقک اوحکممه علینتی افاده ایدر . ایدی حکم استعانه رحمن
رحیم اولان الله تعلیق اولنمسنه نظراً بواسماء شریفه نك مساسی
بتون نعمتلی احسان ایدن بر معبود حقیقی اولوب بونکچون ذات
علیه سندن استعانه ایدلیدیکنه عارف اولانک مطلع اوله جفی شبه سزدر
— ق ش .

کتب طیه مطالعه اولنسون ، اعضا واجزاء بدنن هر برنده
تولدی ممکن اولان اسقامه اطلاع حاصل ایدلسون ، صکرده حضرت
بارینک عقول خلقی معادن و نباتات و حیواناتدن اقسام اغذیه و ادویه بی بیلمکه
نصل ارشاد ایدلیدی تأمل اولنسون ، او وقت آثار رحمت الهیه نك
نصل بر بحر بی پایان اولدیفنی اکلاشیلور . جالینوس حکایه ایدردی که
اعضاء عینک منافعی حقنده کی کتابی تصنیف ایدلیدیم زمان کوزده
بر موضعه النقا ایدن مجرّف ایکی سیکرک خلق و ایجادنده کی حکمتک
ذکرینی ناسدن دریغ ایتدیم ؛ صکره عالم منامده کوردم که کویا
سمادن بر ملک نازل اوله رق بکا شویله خطاب ایتدی : یا جالینوس !
الھک دیور که بنم حکمتی نیچون جالینوس عبادمدن دریغ ایلدی .
در حال او یاندم و بو مبحث حقنده آریجه بر کتاب تصنیف ایلدم .
ینه جالینوس دیر ایددی که دالانم شیشدی ، بیلیدیکم نه وار ایسه انکله
معالجه ایتدم ، هیچ نفی اولدی . صکره هیکله کوردم که سانکه
سمادن بر ملک نازل اولدی و بکا خنصر ایله بنصر ارسنده کی طماردن
قان المنی امر ایتدی . علامات طبک بک چوقی اوائل حالده بو کبی
تنبیها و الهاماته منتهی در — ف .

نسخه سالفه ده تصحیح

صفحه	ستون	سطر	خطا	صواب
۱	۲	۷	انلرک	انلر
۳	۱	۱۱	باشلادم	باشلارم
۳	۱	۲۶	نه کبی	نه که

افاده مخصوصه

دارالخلافة العالیه نك مواقع مختلفه سندن و ولایات شاهانه نك قریب
و بعید بعض محالندن وارد اولان مکاتیب و محرراتده انوار قرآن حقنده
لطفاً بذل التفات اولنیور . و طرز تحریرینه دائر بعض مطالعات
تردیف ایدیلیور . محضاً بر اثر نزاکت اولمق اوزره رایکان بیوریلان
شو توجه و التفات عرض شکران اولنور . مطالعاته کلنجه ایکی قسم
اولوب بر قسمی تفسیرک ده مفصل یازلمسی تکلیفنی متضمندر ؛ دیگر

بالعکس سورة جلیله نك مابعدینه کلامسی تمییزی اظهار ایدیور .
بو سورة شریفه نك تفسیرنده یازیلان مباحث متنوعه نك سطور
و صحائفدن نه درجه زبده و تلخیص ایدلمش اولدیفنی و نیجه واسع مبحثلر
جمع اولنهرق الفاظ و جیزه واضحه ایله افاده ایدلیدیکی ، مأخذلره
واقف ذوات افاضل نزدنده معلوم اولمغه امان نظر ایدیلورسه بو
سورة کریمه ده انوار قرآنک آرزو اولنان تفصیلاتی احتوا ایدلیدیکنی
بیانه حاجت قلمیه جفنی برنجی قسم اصحاب مطالعه یه ، و سورة فاتحه ده
ویریلن تفصیلات اثر سلفه اقتداء بو سورة جلیله یه مخصوص اولوب
بر قاج نسخه صکره سورة نك مابعدینه خجیله جکنی دیگر ذواته عرض ایدرم .
برکت زاده اسماعیل هفی

مصاحبه

دون صباح شفقه برابر او یاندم . دیده افاق ، هنوز غمخوری
خواب ایله بی تاب ایدی . هوای مساعد بولدم . قیره طوغری بر صباح
کزینتیمی یاهیم دیدم . کیمسه یی راحتسز ایتهدن کیندم . قرق
بدندن صکره بسبتون دلداده رفاتی اولدیغ یار وفا کارمی ، هر حاله ،
هر ثقلتمه متحمل اولان انیس غمکسارمی آلوب سواقعه جیقدم .
رفیقکم [۱] نك ایاغنه مربوط دمیر پارچه سنک یوله بک . مبدول اولان
غرائیتره فواصل متساویه ایله تماسندن متحصل صدای موزونی تفکر اتمه ،
یاخود تفکراتمی اوصدای موزونه اویدیره رق کیتمه باشلادم . صبح
رییمک لطافتی وجودمه بر زنده لک ویردی . ذهنمده غریب بر فعالیت
او یاندردی .

اطرافه باقدم ، هریر او یویور ایدی ، یالکز آشیان سکونلرنده
هنوز او یانان قوشلر رخاوت نومی ازاله ایچون یووالرینک کنارنده
قاندلرینی کاه بر استقامت افقیه یه طوغری برر برر تمید ایتمکه ،
کاه تقلید پروازی اکیدر بر وضع مخصوص ایله ایکسینی بردن
اهتزاز ایتدیر مکده ایدی .

صول طرفده کی بیوک بر میشه اغاجنک کشیف دالاری اراسنده
آشیان طوتان بلبل صباح درسنه باشلامش ایدی . تقریرینی اکلایه جق
صباح قابل آزار کبی هر طرفه توجه نگاه ، آره صروده تبدیل مقام
ایدن بو بهار عاشقنک کریه جوشا جوش حسرت یه یاخود خنده کرما
کرم وصلته بکزمین سلسله لغماتندن بک متأثر اولدم . بو لغماتنک
عقل ایچون علت موجبه سنی ، مدلول صحیحنی تعیین مشکل ایدی .

فقط عقلک حکمتی ، قوتی دائماً کبرو بر اقان حس قلبی ، ذوق
وجدانی بلبلک دستکاه صنعتنده نسج ایلیدیکی کالای الحانک تار و بودی
مثابه سنده اولان حالت روحیه یی اکلامقده کوچلک چکمبور ایدی .
غنداییک هر نغمه سی کوکلک بر تلینه طوقونوب اهتزاز ایتدیر مکده ،
روحی او پرده نك ، او اهتزازک حصوله کتوردیکی حس ایله متحسس
ایلمکده ایدی . بن بوسورتله متحسس ، متأثر اولدقجه بابلک روخنده

بر طاقم حالاتك وجودينه حكم ايتك ايسته يور ايدم . فقط هر فيضي ، هر مزيتي نفسنه حصر ايتك اعتياد غريبنه مبتلا اولان «غرور نوعي» وجودينه حكم ايتك ايسته ديكم او حالاتي بلبلك فطرتنه صيغديره ميور ، دها طوغريسي اكا لايق كور يور ايدى ، جوز قدر بر وجودك ، مرجك حچمنده بر دماغك او حالاته تجايكاه اولمسنى بر درلو قبول ايدمه ميديكندن دائما بنى تصحيح فكره دعوت ايد يور ايدى . عكس صورتى مؤيد دلائل سردينه قيام ايتدم برينه التفات ايتدى . عاقبت وجودينه ذاهب اولديغ حالاتي ، بلبلك نزع ايله روحك تأثر دن منبعث بر ظنى ، نفس الامردن بعيد بر توجيه سقيمي صورتنده كوستردى . حتى ديدى كه : بتون موجودات هر كسك استعدادينه ، طرز تلقينه كوره متملدر . حقيقت واحد دن عبارت اولان بو عالمك نوع واحد تحتشده تعين ايدن ايكي فرد نظر نده انلك طرز احساس و تلقيلينه كوره يكديكرينه كلياً مغاير برر ماهيته تجليسنه امكان مساعد اولدينى حالده ، او نوعك خارجندكى بر وجود نظر نده عالمك نه صورتله تعين ايتديكنه ، بو تعينك انده نه كي حالات حصوله كتورديكنه صورت قطعيه ده وقوف ادعاسنده بولمق قدر عبث برشى تصور اولنه ماز . بويله بر ادعاده بولنه حق اولور ايسهك بو ادعا بزم ظنمزدن ، بو ظلك حقيقته تماسيده قورى بر دعوان عبارت قالير . سكا نشوه ايراث ايدن نغمه بلكه بلبلك اعماق روخندن قوپان بر نوحه اضطرابدر !

غرور نوعينك دائرة انصافدن بو قدر تباعد ايدمه جكنه احتمال ويره يور ايدم . بو سوز ، اورته يه سورديكك دعوانك تقيضى ده مؤيد اوله بيلير ديدم . قولاق اصمادى . بر قوشده تجلى ايدن بو قدر حق فيضى چوق كوردى . بچاره نك چيرينه چيرينه اكلاتمق ايسته ديكي شيلوك كافه سنى بك مال ايتدى . انك نغماتنى روخندن ، لبتدن تجريد ايله صوت ميت حاله كتيردى . قوشجغزك سعيى ، امكى بو صورتله هدر ايتك ايسته دى . خلاصه او حكمنده اصرار ايتدى ، بنده حكمنده كي اصابك انكارنده مصر اولدم . سنك ظنك سكا ، بنم اعتقادم بكا سوزيله مناقشه يه نهايت ويردم .

«غرور نوعي» ايله بينمزده جريان ايدن بو مناقشه دن طبيعي بلبلك خبرى يوق ايدى . او متصل سلسله نغماتنى ترتيب ايله مشغول ايدى . حس و حر كندن محروميتلرني صفت كاشفه حقيقتلري اولمق اوزره قبول ايتديكمز مختلف نباتاته باقدم . هپسى تجلى فيض بهار ايله حيات تازه بولمش ، هپسى كنديسنى طبيعت نوعيه لرينه خاص اولان كاله نامزد قيلمش ايدى .

هر چيچك ، هر يابراق بر رديده انتظار كسيلهرك شرقه متوجه ، ناي مواليد تعلق نظر بسيطنه مودوع اولان جرم نوارك قدومه منتظر ايدى .

حيواناتك بقاي نوعى وذاتيلرينه خدمتلرني مكافاتسز براقيان ، بو مكافاتك ضمننده كي لئالدى دائما او مقصدك حصوله آلت اتخاذ ايدن قدرت فاطمه نك نباتاتيده بوقانون عموميسى خار جنده براقامسى

لازم كله جكنى ، ماهيت نوعيه لرنده تجلى ايدن سرحياتى بزم بيلمديكمز ، بيله ميه جكمز بر طاقم حالاته ، بلكه ده طبيعتلريله متناسب لذاته مقارن قيله جغنى دوشونهرك انلر كده دنيا دن بر حظ ، بر حصه صفا الدقلرينه كندى عقلمجه حكمنده تردد ايتدم . فقط بونك فصل اوله جغنى ، فصل اولمى لازم كله جكنى ، لذت ، صفا تعبيرلرينك بو مبحثده نه درجه يه قدر حائز معنى اوله بيله جكنى طبيعى تعيندن عاجز ايدم . زيرا يد قدرتك صنوف مواليد ارسته وضع ايتديكي حائل قولاي قولاي آشيله ماز . واقعا بو حائلى بر درجه يه قدر آشدينمزه حكم ايد يورز . انجق بو حكمنمك نفس الامر درجه توافقي شكدن عارى بر صورتده تعين ايديله ميور . انلك عالم دن صورت تأثرلرينه حكم ايدن قدرت ينه بزم تأثرمك نتيجسى اولان حكمندن عبارت قالير . بو مبحثده كي اصابمك درجه سنى كوستره جك بر سندن صحيجه مالك دكلز . هر شيك حقيقتى ، قالب حس وادرا كمزه دو كيورز او قالك بلك شكلى الدقون صكره انى بتون اشكال حقايقه تطبيق ، شميل ايتك ايسته يورز .

هر شيك رنگى كوزمزه كي كوزلكك رنگنه كوره تعين اضطرابينه محكوميتمزدن طولاي كوزلكك جامى قيرمى ايسه بتون مكوناتك قيرمى ، يшил ايسه يшил اولديغه حكم ايد يورز . حالبوكه كائناتك رنگ حقيقى سى بلكه بو رنگارنگ برى دكلدر . قياسات واستدلالات عقليه مرد يونيله بنائى حقيقتك قاچنجى قاتنه قدر چيجه بيلور ايسهك اوقاى منها ظن ايتك بزم ايچون ضروريدر . مرد يون يو كسله جكه بولنديغمز قاتك اوستنده برقات دها اولديغنى كور يورز . اورايه چيچنجه ، افقمزك محيطى دها كنش بوليورز . يكي يكي منظرملر پيدا اولمغه ، بولنديغمز قاتك التسه كي قاتدن كورنمه ين بر چوق يرلر كورنمه ك باشلا يور يو كسله يو كسله بلكه بو حائلار مندفع ، بلكه بو كون كوره ميديكمز شيلرك يارين كورلمسى ممكن اولور . ايشته ذهنم بو وبوكا مماثل بر طاقم تفكرات ايله مشغول اولدينى حالده ايجه يول المشم ، تفكراتم اراده مى تعطيل ايتمش ، موقت بر زمان ايچون ارادتمك تعلقندن ازاده قالان خطوه لم بنى ستمزده كي قبرستانك كنارينه قدر كتورمش ايدى . اودن چيقدنم ائاده هپچ قبرستانه كيتمك نيتنده كل ايدم . مكر نيتك اورايه كيتمه ك تأثيرى يوق ايتمش !

بنى اورايه كوتورن غير ارادى خطوه لر كويا بكا بو حقيقتى اخطار ايد يور ايدى . اطرافه باقدم هاى وهوى حيات باشلامق اوزره ايدى . فقط محله امواتده حكمنفرما اولان سكون عميق ، خارجك دغدغه سندن قطعاً متأثر دكل ايدى . كوش طوغدى ، بتون موجودات او ياندى لكن فراش واپسيننده ياتانلرك معاد استيقاظنه كيم بيلير دها نه قدر زمان وار ايدى ؟ انلك يلدائى صامتلى كوشك طلوعندن بي خبر ايدى . هر يره كوندز كيجه يي تعقيب ايد يور ، فقط انلك كيجه سى كوندزه منتهى اولمقسرين برسيق اوزره كيد يور ايدى . آه مديد شكندده اسما نه سرچكن سياه ، كشي ف سرولر ، خفيف بر

روز کارك تماسيله باشلرینی اغیر اغیر ایکی طرفه ساللامقده، کویا اعماق مقابردن الدقلری پیام اخرتی حزن و وحشته مزوج برادا وصدا ایله کوش عبرته ایصال ایلکده ایدی .

نظر عبرت اوکنده امل متحجر کی طوران طاشلره باقدم . کیمینک رنکی سواده متبدل ، کیمینک اوستنده یوصون نوعندن یشیل ماده لر پیدا اولمش ایدی . کیمی بر عصری متجاوز بر زماندنبری پابرجای قیام اولمقدن یوریلوب بر طرفه میل ایتش ، کیمینک اوقیام مدیددن بسبتون تاب وتوانی کسپله رک بویلی بونجه یرداوزانمش ایدی . بن طاشلره باقدنجه ، انلرده نظرلرینی بنیدن طرفه توجیه ایتدیلر . هپسینک لقای صموتی برر ناطقه ذی حیات کسپلیدی ؛ هپسینک وضیتی ، بث ملال صورتی تضمن ایدیور ایدی . کرک بومنظره نک ، کرک تراب راطبدن انتشار ایدن باغین براخرت قوقوسنک تأثیریه قلبمده درلو درلو حسلر پیدا اولمغه باغلادی . سطح مقابره روح متکائف حالنده استیلا ایدن رقیق مائی بر سیس طبقه سنک اهتزازاتی ازمسند ایلرله مکه باشلادم . سکسانتی متجاوز اولدینی حالده بوندن یکرمی بش سنه اول عائله مزه وداع ایله عزلتیکه ابدیسنه چکیلن بیوک بابامک مأوی واپسینی کوروندی اویر فانی کویا اوکون کندیسینی زیارت ایده جکمی خبر الم شده اغابانی صارغنی صارمش ، بیاض انتاریسینی ، شالی جبهه سنی کیمش اولدینی حالده سنک مزارینه اتکا ، بنم ورودمه انتظار ایدیور ایدی . اوزافدن کلدیکمی کورنجه حزن و سروردن متولد بر رعشه تأثر ، برصدای مهتر ایله « آه اولادم سنی سک » ندای متحسرانه سنی تکرار ایتکده ، سویملی کوزلرندن سوزیلن یاشلرله تراب قبر پاکنی ترطیب ایلکده ایدی .

بیوک باباجنمک نورانی یوزی ، سود کی صقالی ، صیتی چاتیق قاشلری کویا هیچ اولمه مش کی کوزمک اوکنده تجسم ایتدی . ندای مشفقانه سنده کی اهتزاز رقیق صماخ اندیشه مه عکس انداز اولیور ایدی . روحانیتنه توجه ، روان پاکنه بر فاتحه اهدا ایلدم . انک کوزنده کوردیکم خیالی قطره لر ، بنم کوزمده حقیقت شکلی الیدی . قبرینک یاننه اوتوردم . بوائنده بر چوق حاللرک ؛ بر چوق فکرلرک زبونی اولدم . اردهن یارم ساعت قدر کچدی . براز تأثرم زائل اولدی . قبرستانه ، مظلم سرورلرک سایه حمایتنه اتجا ایدن اوساحه عدم نشانه جانایچه بر نظر فیرلادم ، نه اولورسه اولسون دیدم . قوت اندیشه ایله بتون مزارلری آچدم . نه باقیم ؛ هیئت اصلیه سنه خلل کلکسزین قفس حالنده اوزانمش وجودلر داغیلمش کیکلر ، یکی تفسخه باشلامش بدنلر ، انلردن صیزان مختلف مایعات ایله رنکا رنک اولمش کفنلر ، معصوم چوجقلر ، ناکام کنجیلر ، سالخورده پیرلر ، اناسنه حسرت کیدن اولادلر ، اولادینه طویعه دن حیاته وداع ایدن انالر ، صوک نکاه تحسری جانندن سوکیلن ثروت وساماننده قالان زنکینلر ، زندان بلادن قورتولمش کی قبره جان اتان فقیرلر ، صباحلین ذوق وصفالریله مشغول ایکن اوکله دن صکره کندیلرینی اوراده بولان بیچاره لر !

نمونه نمای محشر اولان بومشهر امواتی کورنجه دهشت ایچنده

قالدم . بومنظره دن متحصل تأثرینی ایجه صارصدی . اجسادفانیه دن ترابه منقلب اولانلر طیبی بو حسابدن خارج ایدی . بر آووج طور اراقدہ بیوک وجودک حصه شایعه سی اولدینی دوشوندم . طور اراقدده باصه جق یر بوله ماز اولدم . قبرستونک کنارندن طوغری یوله چیقدم . کندی کندیه دیور ایدم که : قبرستان نه بیوک درس خانه عبرتدر . انک سکوت عمیقنده کی بلاغت الک طایق اللسان خطبانک بلاغتلرندن دهه مؤثردر ؛ سحر بیانلریله نفوس ناطقه اوزرتده ایسته دکلری کی اجرای تصرف ایدن بلغا ، طاشلرک لسان ناطقی قارشیسند هجر صامت کی قالیر . اوت ! نهر جوشا جوش حیات انسانلرک بتون امل واحتراساتی سوروکله یه نهایت شو مظلم حفره لره طقیور . موت ، اوهائله بی امان طول امل دینیلن اعجوبه بی عارک هر دقیقه یوزینه توکوردیکی حالده او جهره حار و آهین بوندن قطعاً متأثر اولبور . انسانلرک ، بو نتیجه نک تحقق وقوعنه دائر اولان علملری یقین درجه سنی بولمش اولسه کیمسهنک الی بر ایشه وارماز ، دنیا ده یانغین یرینه دوز ایدی . فقط حد اولسون جناب حق قبرستانلری مسیره حالنه قویان ، پهله لرک اوزرینه سفره قوروب عیش وعشرت ایدن ، او ائساده اتدقلری که ورک قهقهه لر ، سکان مقابری دالمش اولدقلری درین اویقودن اویاندیره جق درجه نی بولان ارباب انتباهی مبذول اوله رق یارامشدر .

فکر مزه زرق ایتدیکم غفلت سرویه له اولومه قارش کندن مزه معافیت خاصه سی ویردیکم مزه ذاهب ، کیدنلری یر مزه بدل کوندرمش کی متسلی اولیورز !

فقط چوق یا کلشمز وار . تفکراتمک خلاصه بورایه نقلی خلقی یأس وعطالته سوق ایدر دیه اندیشه یه محل یوقدر . چونکه دور خلقتدن بری تکرر ایدن بو حقیقتله اوقدر الفت ایتشز که الفتک بو درجه سی او حقیقتک نفسمزده وقوعنه قارش دکلسه بیله ایقاع ایده جکی تأثیره قارش بز معافیت خاصه سی ویرمشد .

مشاهده مقابره نفسی عطالته محکوم ایتهملی . اولدکن صکره سنی دوشونوب رذائلدن تبرئه ، فضائله تزین ایتلی . بویله بر زمانده نفسمز عطلالته محکوم ایدم جک اولورسه ق ابا واجدادمک پاک ، مقدس مزارلرینی دشمنلرک ملوث ، مردار ایاقلریله چیکندکلرینی کوره جکمزده شبهه ایدلسون . اسلامیت عطالتک اک بیوک دشمنیدر . اسلافز ، اسلامیتی عطالتله تفسیر ایتش اولیدیلر اوامانت کبری بوکون بز انتقال ایتز ایدی . دینزک ایکی رکنی التوننددر . بنای دینی بش رکن اوزرینه مبنی ، بصورتله دهه متین قیلمق ایچون او التون دیرکلری دیکجک ثروتی ، سامانی اله ایتلی در . بوده سهی ایله غیرتله اولور ، عطالتله اولماز .

عالم انسانیتی معمور ، قلوب منکسره نی مسرور ایده جک نه قدر افعال مبروره وارسه بونلرک کافه سنه فقر ایله ذکل غنا ایله تأمین موفقیت ایدیلر . ید احسانک ید طلبدن خیرلی اولدینی فقر ایله کفرک اره سنده کی حائلک بیحاق صرندن پکده فرقلی اولدینی ثروت

وسامان ، ای برادرمک الذمه اولورسه بونک نه کوزل برشی اولدیغنی
بزه بیلدیرن ، بزى فقر ایله ممکن اولیوب غنا ایله میسر اولان برچوق
حسناته تشویق ، ترغیب ایدن نه در ؟ اسلامیت دگلی ؟

حال بویله ایکن اسلامیتک بزه عطالت و بطالتله امر ایتدیکی
نصل ادعا ، نه وجه ایله قبول ایدیه بیلیر . خبر محض و محض خیر اولان
اسلامیتی بشقه درلو کورن بر طاقم کوزلرده وار . فقط قصور
اسلامیتده دکل انی اویله کورن کوزلرده . مزاجه فساد عارض اولورسه
انسان بمضکره ایوبی فنا ، فنا یی ای کوریر فاسد المزاج اولانلرک
بو حالی نفس الامر ایله کندی ارسنه حائل اولان بر حالت مرضیه
نتیجه سیدر . بونی بر کردها سویلش ایدم بورادهینه تکرار ایدم حکم
مثلا انسان مرض امتلا ایله بزار اولورسه الک ایی یمکاری فنا کوریر
صحتی یرنده اولانلرک اشتها سنی تحریک ایدن الک نفیس بر طعام انک
استکراهنی دعوت ایدر . دیمک که انسانک ، نفسنده کی بر حالت
مرضیه دن طولای ایو برشیئی فنا کورمسی ممکن ایمش . بویله بر
مرضیه مبتلا اولان بر آدم خسته لکنی ازاله یه چالشملی . بو بویله
اولدیغنی کبی فنا شیلری ایو کورنلرده واردر . بوده بر حالت مرضیه
نتیجه سیدر . مثلاً قادینلر حامل ایکن انلره بر حال عارض اولور
کیمی صابون کیمی ، کور ، کیمی دستی وسائر کبی شیلری یر . شمدی
اویچاره قادینک سوق مرضله صابون یمسی صابونک نفس الامرده
اکله صالح برشی اولدیغنی اثباته حجت اوله بیلیرمی ؟

طوپراق بیهن انسانلرده بو قیلدندر . ایشته اسلامیت حقنده کی
یاکلاش فکرلرده بر نوع مرض روحانی نتیجه سی اولان ضلالت
حسیه دن منبعثدر . هر نه ایسه مقصدم بو سوزلری س ویلک دکل
اورایه نقل خانه ایتدکن صکره باشمز که جک شیلر حقنده براییکی
مثال سرد ایلک ایدی . موجوداتده تجلی ایدوب لسان شریعتده
روح ، لسان حکمتده نفس ناطقه دینان شی بر لطیفه ربانیه در .
انسان ایچون بونک حقیقتنه وقوف متعذردر . انسان روح حقنده کی
تدقیقاتی نه قدر تعمیق ایتسه سعی هبا اولیور . ساحه تدقیقاتدن
صفرالید اوله رق چیقیور . کور یورز که علم روحک احتوا ایلدیکی
مباحث روحک حقیقت ذاتیه سنه دکل ، احوال و کیفیاتنه ، اثارینه
عائددر . روح حقنده اجرا اولنان تدقیقات بو نقطه دن ایلری
کیدم یور . علم روح علماسنک بو مبحثده کی تدقیقاتی برشیئک
کولکسی اوزرنده اجرا ایدیلن تدقیقاته بکزه یور . برشیئک
کولکسی اوزرنده اجرا ایدیلن تدقیقات ایسه ، انک ماهیتی حقنده
بر فکر صحیح ویره مز . کولک انجق اوشینک شکلی حقنده تقریبی
بر فکر ویره بیلیر . بو قدر جق معلومات ایلده اوشینک حقیقتنه
تمامیله حکم ایدیه مز . روح حقنده کی تدقیقات نظریه ده هب بو
قیلدندر . واقعا روحک قوای مختلفه سی ، وجود اوزرنده کی تصرفاتی
حقنده تدوین مباحث ایدله مش دکل . فقط بونلر روحک حقیقتنه
تعلق ایدر شیلر دکلدر .

حقیقتی اکلایمیان برشیئی جف القلم انکار ایدوب ایشک ایچندن
حقیق غایت کسیدر مه بر یولدر .

مادیونده روح مسئله سنده بو طریق اختیار ایتشلر ، یعنی حل
مسئله یه ، انکار یولی کبی الک کسیدر مه بر یولدن کیتمشلر . لکن
روحک موجودیتی مؤید دلائل کوندن کونه چوغالیور ، مادیونک
استناد کاهلری اولان چوروک دلیللر کیتدکجه قوتی غائب ایدیور .
مادیونک روح حقنده کی فکر و نظر لری عوامک کائنات حقنده کی فکر
و نظر لرندن ده ا سطحیدر . هر شیده ظاهر دن بشقه برشی کورمه ین
عوام کبی ، مادیونده بو عالمک ظاهر دن بشقه برشی کورده میور .
مکوناتک برده ایچ یوزی اولدیغنه بر درلو قائل اوله میور .

ماده ایله قوتک بشقه بشقه شیلر اولیوب شیئ واحد دن عبارت
اولدیغنی اثبات ایچون مادیون طرفندن سرد ایدیلن دلیللرک الک
قوتلیدی یاخود الک قوتلیرندن بری ده شودر . بونلر دیورلر که :
انسانده کی قوه عقلیه دماغک مکملیتیه مبسوطاً متناسبدر .
انسانک دماغی « فیزیولوژی » نقطه نظر دن نه قدر مکمل اولورسه
عقلی ، روحیده « پسیکولوژی » نقطه نظر دن اوقدر مکمل اولیور .
ایشته بوندن اکلایم یور که سزک روح ، عقل فلان کبی اسملره توسیم
ایتدیکی کیز شیلرک کافه سی عضو مادی اولان دماغک نتیجه فعالیتندن ،
بذاته وجودی اولیان اثر لرندن بشقه برشی دکلدر .

مادیونک بو سوزی اساساً یک طوغری اولمقله برابر روحک
انکارینه حجت اوله ماز . فی الحقیقه دماغ نه قدر مکمل اولورسه انده کی
قوی دخی او نسبتده مکمل اولیور . لکن عقل ایله دماغ بیننده کی
بو علاقه تکمیل بروجهله روحک عدم موجودیتی مؤید دلائل دن
مغذود دکلدر .

روح ینه او روحدر ، انجق تعلق ایتدیکی وجود ، روحک بالقوه
حائز اولدیغنی استعداد کالی اظهار ایده جک قابیلی حائز دکل دیمکدر .
بنابرین روحک ، فیزیولوژی نقطه نظر دن لازم کلن تکمیل حائز
بر وجودده کی تصرفیه ، اونک نتیجه سی اولان اثارک او نسبتده مکمل
اولمی غایت طبیعی برشی اولمق اقتضا ایدر . ذاتاً بونی انکار ایدنده
یوقدر . فقط روح ایله جسم بیننده کی علاقه تکمیلدن مادیونک
استنباط ایتدکاری نتیجه چیقماز .

مثلاً بو کون الک مکمل پیانو چالان بر آدمی پیانونک باشنه
اوتور دالم . فقط نصل پیانو ؟ تللی قیریق ، آهنکی سراپا بوزوق .
بیانیستدن بر کوزل هوا چالمه سنی رجا ایدلم . بیچاره آدم رجامزی
قبول ایتسون ، اظهار هنر ایچون باشلاسون بیانوی چالمغه . فقط
چه فائده تأمین موفقیت ایدمه جک . چونکه « دو » پرده سنه باصیور
« ره » سسی یاخود بسبتون فالصو برسس چیقیور . پیانونک اوزرنده
النی کز دیردیکی ائشاده کدی مطبخده یمک صحنلرینی دویرمش کبی
بر هرج و مرج اصوات حاصل اولیور . بیانیست ینه او بیانیست
فقط پیانوده اهنک اولمدق دن صکره نه یاپسون نصل مهارت کوسترسون ؟
ایشته روح ایله جسم بیننده کی علاقه تکمیلده طبق بویله در . یعنی
روحک ماهیتده بر تغیر یوقدر . یالکیز وجودده کی تصرفی او وجودک
حائز اولدیغنی استعداد ، تکمله کوره در .

روح ايله جسم بیننده کی بوعلاقة تکملدن طولانی ایکس-نک شی واحد اولندیغنه نصل حکم اولنه بیلور؟

ایشته مادیونک انکار روحه دائردها برطاقم روحسز سوزلری واردرکه بونلرک بورایه نقلی بیهوده در . هرکس فکرکنده حرور کیمسه کیمسه نك اعتقادینه فکرینه مداخله ایتک حقنی حائر دکلدرد . جانی ایستین روحک وجودینی تصدیق ، جانی ایستین انکار ایدرد . الحمد لله بز تصدیق ایدن زمردنیز . آنک ایچون مادیونک فکرینی ، اعتقادینی بر اقلده کنندی اعتقاد مزه فکر مزه موافق صورتده اداره کلام ایدلم : عزیزم انسان بوهیکل محسوسدن عبارت دکلدرد . روح دینان سر التمیدن عبارتدر .

اقل علی النفس واستكمل فضائلها

فانت بالروح لا بالجسم انسان

انسانک نفسنه شعوریده بدیهیات اولیه دندر . یعنی بتون ملاحظاتدن . بتون تفکر اتدن مقدمدر .

انسانک (بوراده انساندن مراد روحدر) کنندی وجودینی انکار ایتسی ، خواجه نصرالدین مرحومک کان بر مسافری صاومق ایچون ایچریدن افندی اوده یوق دیسی کیدرد .

روح بر لوح ساده در . بدن مزه تعلق ایلدکن صکره صور مادیه ، طرق مشاعر واسطه سیله آندم منتقش ، اوده او واططه ايله عالم خارجینک وجودندن خبردار اولور .

کوکل بوراده برایکی سوز سولک ایستر ایدی . فقط سکوتی اولی کوردی . چونکه بر قبرستان زیارتنک بوندن زیاده سوزه تحملی یوقدر . بوراده سولنه جک سوزلر او زیارته موافق ماهیتده اولمی . بزده روحک احوال سائر سینه متعلق سوزلردن صرف نظر ایدهلمده مقامه مناسب بر ایکی سوز سولیهلم : بیوک پدرك زیارتی بنده تحف تحف فکرلر حاصل ایتدی . او فکرلرک خلاصه سی شودر :

روح بدنله علاقه سنک انقطاعدن صکره دنیاده کی افعالی - فقط ملایمه تمثیل صورتیله - تخیل دهبا طوغریسی ادراک ایده جکدر . فقط سز دیه جکسکیز که دماغسز روح نصل تخیل ، ادراک ایده بیلیر؟ دماغ روحه او تخیل خاصه سی ویرمشدرد . تخیله ، ادرا که مخصوص اولان کیفیات اکا حال ، استعداد اولمشدر .

شو حالده بعد الانقطاع افعال دماغیه بی دماغه احتیاجی اولمغسزین اجرا ایده بیلیر .

چونکه دماغک قبل الانقطاع روحه ویردیکی حرکتک علی وجه الاستمرار آنده موجودیتی فرض ایدیه بیلور .

مثلا روح دنیاده ایشلیدیکی ای بر شینک کنندیسنده موجب اولدینی حس سروری ، عالم خارجیده خوشلانیدینی شیلردن برینه ، برکوزل چیچکه تمثیل صورتیله تخیل ایلر . بوتخیلی کنیدیسی ایچون موجب صفا اولور . بزم خیال نامی ویردی کمز برشی ، دوام واستمرارندن ، روحک عالم خارجیه اولان علاقه سنک انقطاعی حسیه اکا شدت تأثیرندن طولانی بر حقیقتدن زیاده حقیقت حالی آلیر . کذا انسانک

فنا بر فعایده ، ییلان کی خوشلانیدینی بر صورت تمثیل ، روحی بووجه ايله تعذیب ایلر .

روحک بو تصرفاتی بدنندن علاقه سی منقطع اولمده دن اول هر دقیقه کنیدیسنده وقوع بولان احوال دندر . بونک تحریر و تقریر مزده آناری کوریلور . دیمک روحک معقولاتی بر ملایمه تمثیل ايله تخیل و آندن متأثر اولمی کنیدیسی ایچون دائماً واقع اولان احوال دن ایمش . بو بویه اولدینی کی افعالنک لازم غیر مفارقی اولان احوالده دائماً روح مزه اجرای تأثیردن خالی دکلدرد .

ایستر افعالنک ملایمه تمثیل ايله تخیل ایدلم . ایستر او فعلک بلا تمثیل ، طوغریدن طوغرییه تأثیرینه معروض اولمده هر ایکی صورتده روحنک ، ماهیتلرینه کوره افعالنک تأثری ضروری دیمک اولور .

فقط دغدغه حیات هر زمان افعالنک ملایمه تمثیل ايله تخیل مزه ، بنابرین آندن بحق تأثر مزه مانع ایهده او تأثر ، ماهیتنه شعور مزه لاحق اولمغسزین نفس مزده حکم فرما اولمقدن خالی دکلدرد . مثلاً علی الا کثر ایچمزده بر صیقندی اولور . سببی صورسه بر بیلیمورم دیه جواب ویررز . او یقویه یا تدیغمز یعنی حواسمز تعطیل ، عالم خارجیه علاقه بی قطع ایتدکمز زمان او حالی رؤیاده ملایمه تمثیل ايله آندن متأثر اولورز . ایشه بونلر هب نفس ناطقه نك احوال و تصرفات مخصوصه سنندرد .

بوراده مشهور « باسقال » ک بر سوزی خاطر مه کلدی دیور که : احاددن بری هر کیجه کنیدیسی رؤیاده پادشاه اولمش کورسه پادشاهلک ، مقتضاسندن اولان صفالره مشغول اولسه همان بر پادشاه قدر مسعود اولمش دیمکدر . بو بویه اولدینی کی پادشاهلردن بریده یشادینی مدحجه هر کیجه رؤیاسنده کنیدیسی احاددن بری کی کورسه آنک چکدیکی زحمتی ، مشقتی چکسه همان آنک قدر بد بخت اولور . دیمک که رؤیاده کوربان شیلرک نفس اولان تأثیری یقظه ده کی احوالک تأثیرندن آز دکل ایمش . فقط بونده رؤیانک سیاق واحد اوزره ومستمر اولسی شرطدر . تحول و تبدیلی بوتأثیرک تمامی ظهورینه مانعدر .

مقتضای افعالنک عالم شهودده تمامی تأثیرینه عالم خارجینک دغدغه سی مانع اولدینی سولنش ایدک .

حقه بازلر کورولتی ايله سنت چوجعنی آووتدینی کی عالم خارجینک شعبده کونا کونیده بر درجهیه قدر بزم اضطرابنک تحفیف ایدیلور . هر کون کوربان احوال دندر : مثلاً انسان برشیدن زیادهجه متأثر اولورسه دغدغه خارجیه یی آرتدیرمغه طبیعه بر لزوم حس ایدرد . مثلاً ساز بیلیرسه ساز چالار ، سوقاغه چیقار ، یا خود احبابیه کوریشور بونلر هب او تأثیرک شدتی تحفیف مقصدینه مبنی سوق طبیعه توسل ایدیلان تدبیرلردر . بوتدیر لر دغدغه خارجیه یی آرتدیروب روحی بواندینی نقطه دن انصراف ایتدیرر .

فقط نه یاییلورسه یاییلسون هر فعلک لازم غیر مفارقی اولان بر حال واردر که او فعلک بزدن صدوریه روحده تجلی ایدرد . روح

پیغمبرده : اوت هم اعاده حیات ایدر . همه سنی جهنمه قویار . بیوردی . صکره بو آیت کریمه نازل اولدی . ابی بن خلفک بوجرأتی آیتک سبب نزولی ایسه ده حکم منیفی وادی انکاره صاپان انسانلرک کافه سنه شاملدر :

آیت کریمه نك مال جاییل شودر : انسان هیچ وجودی یوق ایکن نصل یارادلایینی اونوددرق ، اجزای بدنیه سی ترابه منقلب اولدقدن صکره بونلرک بریره جمعیله اعاده سی مستحیل اولدایینی مثال ایله تأیید ایچون سکا چوریمش کیکاری کوستریوز . یا محمد ، احیای موتی خصوصنده بنم قدرتمی مخلوقا تمک قدرتنه تشبیه ، آنلرک متصف اولدقلری عجزی بکا اسنادایله ، ترابه منقلب اولان کیملرک ، اجزای پراکنده نك حال اصلیلرینه اعاده سنی عقللرینه صیغدیرمه میان منکرلره دی که :

اونلری ایلك اوکجه کیم یارادی ایسه ینه اودیرلیر ، الله تفصیل خلقتی بیلیر .

فی الحقیقه اولیلدر چونکه بزی یوقدن وار ایدن قدرت ، اوزمان نه ایسه ینه اودر . او قدرته هیچ برتغیر عارض اولمامشدر . ماده یه کلنجه ، بدایه او قدرتك اثر تعلقی نصل قبول ایتدیه ینه او استعداد ایله قائمدر . هان او قدرت تعالی ایتیمی کورسون درحال اثری ماده ده ظهور ایدر .

جناب حق تفصیل اسرار خلقتی بیلیر ، بزم ایچون صورت قطعیه ده مجهول اولان اسرار خلقت ، آنک نظرنده اک مکشوف ، اک معلوم اولان شیلردن دهاییدر . چونکه اوسرائر آنک یدابداغندن چیقمشدر .

بتون انسانلرک اجزای پراکنده لری برینه قاریشه ، عناصره منقلب اولسه کیه یاخانه قدرتنده او عناصری او اجزائی تحلیل ، یکدیگرندن تفریق ایدر .

کیمسانک اجزای بدنیه سندن بر ذره بیله غائب اولماز . هپسنگ صاحبزینی بیلیر هپسینی یرلی برینه قویار . الحاصل هر کسی هویتی ، حقیقت ذاتیه سنی انکار ایده مه جک صورته تکرار خاق و ایجاد ایدر . هر کس ایکنچی خلقتیله ایلك خلقتی بیننده ذره قدر فرق اولدایینی ، هر ایکی خلقتک . ایکیک تعیری معناسر براقه جق صورته ، یکدیگرینه مطابق ، یکدیگرینک عینی اولدایینی کلار حتی اوقدر کلار که بلکه ده خلقتین بیننه طاری اولان عدمدن کایاً ذهول ایله کویا هیچ اولمدن او عالمه انتقال ایتدیکنه ذاهب اولور .

فی الحقیقه اولیلدر . انسان اعتقادینی بر اساسه استناد ایتدیرسه یعنی پرنسپ صاحبی اولورسه بوکی شیلرک امکان وقوعنده ذره قدر تردد ایتمز .

برکره جناب حق ، صکره نك قدرت مطلقه سنی ، صکره ده بوساحه تکوینده بزم بیلیمدیگمز و بیله میه جکمز نیجه نیجه حقایق موجود اولدایینی قبول ایدن بر ادم قبول ایتدیکی بوساسلرک ایجابات مخصوصه سندن اولان بوکی شیلر حتمده شبهه ایتمی خاطرینه بیله کتورمز . جف القلم بونلری انکار ایدرسه اوزمان مسئله دیکشیر .

کندیسنده تجلی ایدن حالاتک کافه سنی لا تشبیه غراموفون پلاقی کی حفظ ایدر . او حالاتک بر ذره سنی بیله غائب ایتمز . چونکه دنیادن برابر کتوره جکی آنجق اودر . دغدغه حیات او حالاتدن منحصلاً تأثراتک تمامی ظهورینه مانع اولدایینی جهته روح کندیسنده اولان سرمایه یی بیلیمز یالکیز طویلامقله مشغول اولور .

طویلا دینی شیلرک نصل شیلر اولدایینی اکلایق ایچون تنها بریرده اوتوروب آنلری برر برر کوزدن کچوره سی لازمدر . ایشه او تنها یرده ، شو مصاحبه نك موضوعی تشکیل ایدن محله خاموشانده کی حجره تاریکدر .

اوراده دغدغه یوقدر . روح کندی کندیسنده قالور . دنیاده طویلا دینی شیلری برر برر کوزدن کچوروب نه اولدقلری اکلار .

روح عالم خارجیه اولان مناسبتی تأمین ایدن ، کوز ، قولا ، برون وسائر کی شیلردن آریلوب کندی کندیسنه قالدینی ، بنابرین کندیسنی مشغول ایدن بوقدر دغدغه خارجیه آنک ایچون آن واحدده معدوم حکمنی آلدینی بر صروده جدأ مشکل بر موقعده قالیر .

دنیاده کی عقوبات ممکنه نك اک شدید تفرید یعنی بر آدمی - خارجه بسبتون علاقه سنی قطع ایله - دار بر یرده حبس ایلك جزاسیدر .

روح عالم خارجیه قطع علاقه ایتدیکی دقیقه ده منفرد قالیر آراق حجره انفرادنده کندی افعالندن بشقه انیسی ، یاری قالماز . باشلار بونلری ملایمه تمیله ، او صور تمثله ایله حسب حاله !

ایشته انسان عملیه حشر اولور سوزینک تفصیلی بودر . یوقاریدن بری روح حقنده بر جوق سوزلر سویلدک . فقط احوال معادک ، عذاب قبرک ماهیت حقیقه سنه نظراً بوسوزلرده او حقایق . ملایمه تمثیلدن بشقه برشی دکادر . اولدکدن صوکره نظر عبرت اوکنده تجلی ایده جک تماشانک حقیقتی اللهدن بشقه کیمسه بیلیمز .

بومبجنده قبل شارعدن بزه بیلدیریان شیلردن بشقه سنک اهمیت ، معناسی یوقدر . ایشه روح حقنده بو بوکی بر طاقم ملاحظاته بولندقدن صکره اجزای پراکنده نك صورت جمعی حقنده کی اشکال عقلی کوزمک اوکنه دیکلدی .

فی الحقیقه انسان اولدکدن صکره ترابه منقلب اولان اجزای جسمانیه سنک بریره جمعیله ، اعاده سنی عقلنه صیغدیرمه ماز . بونی قطعاً انکار وادیسنه صاپار . تنکیم اولیلده اولمش واولور !

بدایت اسلامده انسانلر کندیارینه پک غریب ، پک وحشی کلن بوحقیقتی بردرلو قبول ایده مدیلر . جناب حق حبیبی تسلیه ایچون سورة « یس » ده کی شو آیت کریمه یی انزال بیوردی . استعین بالله :

« وضرب لنا مثلاً ونسی خلقه قال من یحیی العظام وهی رمیم قل یحییها الذی انشاءها اول مرة وهو بکل خلق علیم » آیت کریمه نك سبب نزولی شودر . ابی بن خلف برکون الینه چوریمش بر کییک آلوب حضور رسالته کیردی . کیکی اوفالیه رق حضرت پیغمبره دیدی که :

جناب حق بوکیکه تکرار اعاده حیات ایده جک اولیه می؟ حضرت

بعض منکرلر عناصر مادیه نك استیحالات متتابعه سی سر رشته اتخاذ ایدہ رك الغاز کفریہ قیلندن بر لغز ترتیب ایدرلر و دیرلر کہ :
المزده بر بالومی وار . بز اندن اولاً بر خروس صکرہ بر آت صکرہ دہ بر دوه یایدق بال مومنی تکرار بو شـ کلردن تجرید ایلہ بر طوب حالنہ قویدق . اولکی شکلری اعادہ ایتک ایستہ یورز . فقط خروسی اعادہ ایتسہک آت قالہ جق ، آتی اعادہ ایتسہک دوه قالہ جق ، دوه یی اعادہ ایتسہک آت ایلہ خروس قالہ جق نہ یایلم ؟

مثال يك واضح اولدیغندن تفصیلنہ لزوم یوقدر . انجق بو کبی اشکالات عقلیہ عجز بشردن متولد وهمیات صرفہ قیلندن اولدیغندن عجز بشرہ کورہ حائز معنی ایسده قدرت الہیہ نظرأ سوزدن بیلہ معدود دکدر . عقلی ، انصافی اولان بر آدم بو کبی ترهائی بش پاره یہ آلماز . یالکز بونی ذهننہ قویوبده انکارندہ اصرار ایدن بیچاره نك حالنہ اجیر !

کر صد هزار سال همه خلق کائنات
فکرت کنند در صفت قدرت خدا
آخر بعجز معترف آیند کای اله
دانسته شد که هیچ ندانسته ایم ما

فرید

~~~~~

ماضی یہ عطف نظر

نہ ایدک نہ اولد

سبل العرب مدن صکرہ جزیرہ العربیہ ہجرت ایدن اون بر قبیلہ عربیہ وادی القراذہ قرار و ذاتاً ذرع و ضرعدن عاری اولان ام القری ایسہ بر قبیلہ یی اعاشیہ غیر مساعد ایکن اون بر قبیلہ نك صحرای قفرادہ اجتماعی قحط و غلا ایلہ نزاع و فزاعی داعی اولہرق اول ائنادہ عریفہ اعراب اولان طریفہ نك مشورت و ارشادیلہ قبائل عرب جزیرہ نك سوریه و عراق جہتلرینہ شد حال مهاجرت و خدای نابت حشائش ارضیہ و مالک اولدقلری لانسمن و لاتغنی من جوع بہائم سائملری سودلریلہ تعیشہ قناعتلہ یکانہ علم و معرفتلی اولان نظم اشعار و حفظ انساب ایلہ اوانکذار و کاه عبدہ نجوم ایلہ صائینہ التحات و کاه عبدہ اوثانی تقاید ایلہ درکۂ بت پرستیدہ رھرو دارالبوار ایکن افق بطحادن شمس جہانتاب ہدایت جہۂ پاک محمدیدن لمعان ومدت وجیزہ ظرفندہ ظلمات جہالتدہ پویان اولان جہلہ عربان انوار علوم و معارف اسلامیہ ایلہ چہار اقطار جہانی تنویر ایدرک اساتذہ جہان اولمشلر ایدی . اون بر قبیلہ عربیہ دن دیانت معظمہ اسلامیہ یی اعتناق ایدنلر یالکز قریشدن برقاج نفرو حتی عائلہ پیغمبری اولان بنی ہاشم حضرت حیدر کراردن بشقہ جملہ سی جناب رسالتابہ منفعل و مغبر ایکن عزم ہایونلرینہ فتور کلیہ رک دعوت و ارشاددہ دوام و ہر درلو مہالک و مزاحمی اقتحام ایلہ وظیفہ نظیفہ رسالتی ایفایہ بذل مساعی و اقدام بیورمشلر ایدی اون اوج سنہ مدت مکدہ کفار

قریشی دینہ دعوت و نہایت (انک لاتہدی من احببت و لکن اللہ یہدی من یشاء) فرمان جلیلنہ مطاوعتلہ کفار مکدن مأیوس و بلکہ طائفہ برقاج کشی یی ارشادہ موفق اولور امیدیلہ اولجانبہ توجیہ وجہۂ عزیمت بیوردقلری حالہ کفار طائفہ مکہ لیلردن بدترو عاقبت عمو جہ سی عقبہ نك قہوسنہ مراجعتلہ بر ایچم صو طلبنہ تنزل بیوردقلری حالہ اول مردعنید بر جرعه مائی دریغ و قابونی وجہ سعادتلرندہ سد و بند ایلہ عدم قبولی تبلیغ ایلدی . اول ائنادہ سلطان انبیا ارقہ سی دیوارہ طیاہرق جناب قاضی الحاجاتہ (رب انی اشکوا لیک عجزی و ضعف متنی و هوائی علی الناس) دیو رفع ایادی تضرع و نیاز بیورمشلر ایدی .

طائفندن دخی مأیوساً مکہ یہ عودت بیوردقلرندہ حیات سعادتلری حقدنہ سوء قصد اجراسی بین القبائل قرار کیر اولدینی وحی جلیل ایلہ کندیسنہ اخبار و مدینہ یہ ہجرتی امر و اخطار بیورلمسیلہ مدینہ یی تشریف بیورمشلردر .

ارہ سی چوق کچمدن قافلہ سالار انبیا تأیید جلیل ربانی ایلہ غزوات و محاربات واقعہ دہ طائفہ کفاری منہزم و پریشان و مال و منالارینی اغتنام ایلہ زمرد مجاہدینہ احسان بیوردقلری کبی اون بر بیک غضنفر غزا بیکر ایلہ مکہ اوزرینہ زحف و مکہ یی فتح و تسخیر ایلہ کعبہ معظمہ یی لوٹ اوانندن تطہیر و کفار خاکساری علف شمشیر بیورمشلر ایدی .
باشدہ ابوسفیان اولدینی حالہ کندیسیلہ و اصحابیلہ مکالمہ و معاملہ یہ تنزل ایتیان صنادید قریش اہتدالرینی اعلان ایلہ طالب عفو و امان اولدقلری کبی عظمت و شوکتلریلہ جہانی تردان قیصرلر قدرت و مہابت قدسیہ لرینہ والہ و حیران و دینہ دعوت خصوصاً سندہ تسیار بیوردقلری نامہ ہایون و سفرای رسالت نمون پیغمبری با کمال توقیر و احترام ایلہ استقبالہ شتابان اولمشلر ایدی . عہد سعادتلرندہ نفوس اسلامیہ یوزلرچہ بیکارہ بالغ اولدینی کبی بر عصر کچمدن بر توانوار ہدایت اسلامیہ شرقدن غربہ و جنوبدن شمالہ شعشعہ پاش اولہرق قتیبہ چین و کاشغر پای تختلرینی استیلا ایتکدہ اولدینی بر صرمد طازق بن زیاد درت بیک مجاہد ایلہ اندلسی استیلا و اسپانیایی زیر و زبر ایدرک موسی بن نصیر ایلہ جزائر خاللات و اطلس طاغلرینہ وارہ سی چوق کیچمکسزین جیوش عباسیہ ناطولی یی قوہ قاہرہ ایلہ فتح و تسخیر و ہارون الرشید اردولری اسکدارہ کلہ رک رومادولتی قہر و تدمیر ایلدیکلری ائنادہ اندلس سوادیلری بوردو و لیونی استیلا ایتک اوزرہ پیرنہ طاغلرینی کشت و کذار ایلیمکدہ ایدی .
معارف و صنایع غربیہ یہ نمونہ مبہات اولہرق قبانونعندن ایکی نوع چوقہ ہارون الرشیدہ ارسال ایدن شارلمانہ معمولات اسلامیہ دن اولان ساعت ایلہ بغدادک زربافت دیبالری مقابله ائنادہ اولنقدہ ایدی .
بغداد دیوان العلومی اقامہ یاسی جزیرہ ابن عمر دہ شمسک کرہ ارضدن بعدیتی قیاس و اجرام سماویہ نك سیار و ثوابتی ترصد ایلہ خریطہ سماویہ یی ترسیم ایلہ مشغول اولدقلری ہنگامدہ قرطبہ و غرناطہ دارالفنونلری علوم طبیعیہ و ریاضیہ تدریساتیلہ ہر کون برد خارقہ طبیعت و برسر مطلبم خلقتی کشف و تحلیل ایتکدہ ایدی . بو کون بزم اوروپایہ طلبہ ارسال